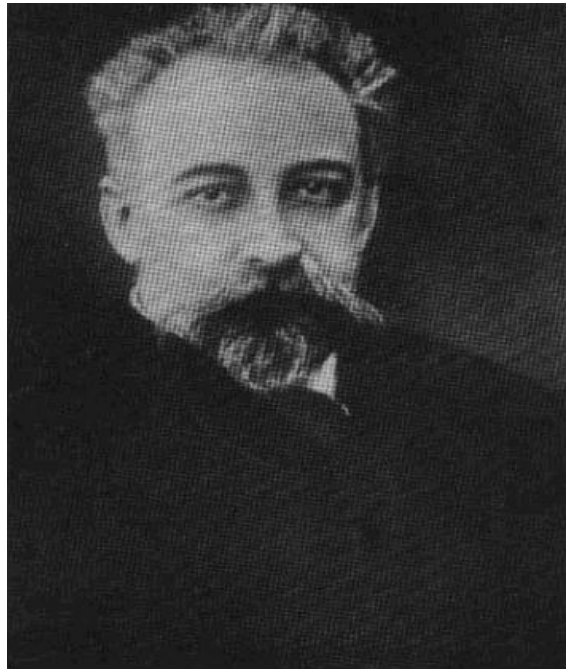

Piotr Nikolejevic Lebedev

(8. 3. 1866 Moskva – 14. 3. 1912 Moskva)

Pochádzal z kupeckej rodiny. Po stredoškolských štúdiách na cirkevnej škole a na reálke absolvoval Vysokú technickú školu v Moskve (1884-1887). Už tu začal s fyzikálnymi experimentmi. V snahe zdokonaľiť sa vo svojom obore pokračoval v štúdiách na univerzite v Strasbourgu (1887-1891) u známeho fyzika Augusta Kundta. Tu aj obhájil doktorskú dizertáciu, venovanú meraniu dielektrických konštánt pár.

Po návrate do Ruska sa stal asistentom u objaviteľa fotoefektu profesora Stoletova na Moskovskej univerzite. V roku 1900 bol menovaný za profesora. O jeho ľudských kvalitách a občianskom postoji svedčí skutočnosť, že roku 1911 na protest proti činnosti reakčného ministra školstva odišiel spolu s ďalšími profesormi z univerzity. Za súkromné prostriedky si potom zriadil laboratórium a pokračoval v bádaní.

Lebedev nadviazal na výsledky H. Hertza. V roku 1895 zostrojil zariadenie na generovanie a príjem milimetrových elektromagnetických vln, objavil ich odraz, dvojlom a interferenciu. Najvýznamnejším jeho výsledkom bol experimentálny dôkaz

existencie tlaku svetla (roku 1899 na tuhe telesá, roku 1907 na plyny). Po Hertzovom objave elektromagnetických vln to bolo druhé priame potvrdenie elektromagnetickej povahy svetla, vyplývajúcej z Maxwellovej teórie. Historický význam Lebedevových prác najlepšie dokumentujú slová známeho W. Thomsona, lorda Kelvina: „*Po celý život som bojoval proti Maxwellovi a neuznával som jeho tlak svetla. Až Lebedevov pokus ma donútil ku kapitulácii.*“

P. N. Lebedev bol až virtuóznym experimentátorom. Pomocou veľmi skromných prostriedkov robil pokusy na hranici vtedajších technických možností. Môžeme ho smelo označiť za priekopníka miniaturizácie prístrojov. Taliansky fyzik Augusto Righi vravieval, že Lebedevove prístroje sú také malé, že sa môžu nosiť vo vrecku na veste.

Vďaka svojim odborným znalostiam a ľudským vlastnostiam sa P. N. Lebedev stal zakladateľom prevej fyzikálnej školy v Rusku, z ktorej vyšli takí významní fyzici ako napríklad P. P. Lazarev a S. I. Vavilov, dlhoročný prezident Akadémie vied ZSSR. Meno veľkého fyzika P. N. Lebedeva je zvečnené v názve Fyzikálneho ústavu AV v Rusku a ceny, ktorú ruská akadémia vied udeľuje za najlepšie práce z fyziky.